

Ο τελευταίος γεωργός (ιστορικό μυθιστόρημα)

Το τελευταίο βιβλίο της τριλογίας ιστορικών μυθιστορημάτων της καταξιωμένης συγγραφέως Γιώτας Κριλή αποκλειστικά στον Κόσμο

Γιώτα Κριλή

Μέρος δεύτερο Ματωμένες γειονιές

Κόντευε να βγει ο Μάνης όταν ήρθαν να τους αποχαιρετίσουν ο Νικήτας με τον Αριστείδη. Είχαν απολυθεί, λέει, από το στρατό και φορούσαν πολιτικά ρούχα. Φαινότανε συγχυσμένοι. Η κυβέρνηση αποστράτευσε δώδεκα ηλικίες υπό τύπου απεριορίστων αδειών.

- Μνησθητί μου, Κύριε, αναφώνησε ο καπετάν Ροκάκης κάνοντας το σταυρό του. Βρε, παιδιά, μπήκαν οι Βούλγαροι στην Ελλάδα και σεις πάτε να θερίσετε;

- Με το συμπάθιο, καπετάνιε. Υπακούμε στις διαταγές των ανωτέρων.

- Το ξέρω. Είναι μωρόπιστες οι διαταγές τους, π' ανάθεμά τους.

- Μας είπαν κιόλας ότι: «Δεν έχομε να μοιράσουμε τίποτα με του Βούλγαρους. Τους δώσαμε το Ρούπελ να μας το φυλάν από τον Σαράιγ».

- Τους θεομπαίχτες! Παλιός εχθρός φίλος δεν γίνεται. Άσ' τους να κουρεύονται. Αν δεν βιάζεστε, λεβέντες μου, να με βοηθήσετε να φτιάξουμε το φράχτη στον κήπο. Δεν μπορώ να βρω μάστορα.

- Στις διαταγές σου, καπετάνιε. Εμείς στερώνουμε φράχτες στο πι και φι.

Ο Αριστείδης με το Νικήτα ήταν άριστοι εργάτες. Τους πήρε κάμποσες μέρες να στερώνουν το φράχτη. Στην κορυφή έβαλαν και τρεις γύρους από αγκαθωτό σύρμα. «Γεια στα χέρια σας. Φρούριο στήσατε», έλεγε καταχαρούμενος ο καπετάν Ροκάκης. «Δεν πειράζει που λερωθήκατε. Έχουμε περίσσια ρούχα». Έφυγαν την άλλη μέρα για το Αηδονοχώρι αγνώριστοι με κομψές φορεσιές.

Τότε είναι που παρουσιάστηκε απροσδόκητα ο Λευτέρης. Η κυρα-Μαρίκα δεν μπορούσε να πιστέψει τα μάτια της. Τον κρατούσε στην αγκαλιά της και τον έψαχνε.

- Εσύ, Λευτέρη μου! Παιδάκι μου! Σ' έφερε η Χάρη της. Φοβόμουνα τους Βούλγαρους η καψερή, έλεγε και τα μάτια της έτρεχαν βρυσούλα.

- Έλα, μάνα, μην κλαις. Σας πόνεσα κι ήρθα να σας δω.

- Μας έφερες τη Λαμπρή, Λευτέρη μου. Θα μείνεις πολύ;

- Τρεις μέρες.

Τρεις πασχαλινές μέρες! Η κυρα-Μαρίκα μαγείρευε τα αγαπημένα φαγητά του Λευτέρη. Τα βράδια δεν έλεγε να τελέψει το κουβεντολόι για τα δεινά της Ελλάδας.

Οι Αγγλογάλοι είχαν κηρύξει επίσημα τον αποκλεισμό της Ελλάδας και ο Σαράιγ στρατιωτικό νόμο στη Θεσσαλονίκη. Έπειτα από την παράδοση του Ρούπελ, είχαν χάσει τελείως την εμπιστοσύνη τους στο βασιλιά Κωνσταντίνο και στην ελληνική κυβέρνηση. Πίστευαν ότι υπομόνευαν τα σχέδιά τους. Φοβούνταν ότι ο ελληνικός στρατός θα στρεφόταν εναντίον τους. Στα θερινά θέατρα της Αθήνας οι επίκαιρες επιθεωρήσεις περιεί-

χαν βρισιές ενάντια στους στρατούς και τους αρχηγούς της Αντάντ. Πολλά από αυτά τα θέατρα δέχονταν επιχορηγήσεις από το βαρόνο Σεγκ. Μάλιστα, στις 21 του Μάη, οι πρεσβευτές πήγαν να χαιρετήσουν το βασιλιά Κωνσταντίνο για την ονομαστική του εορτή. Σαν πλησίαζαν στα ανάκτορα, «διάφορα κοινωνικά υπολείμματα και χωροφύλακες άνευ στολής περιεκύκλωσαν τας άμαξας των διπλωματών ωρυόμενοι: 'Ζήτω η Γερμανία! Ουδείς δεν επενέβη,...'»

Την Κυριακή ήρθε να δει το Λευτέρη και ο ξάδερφος του Στέλιου ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου. Ήθελε να πληροφορηθεί και για το επεισόδιο της ντροπής, την παράδοση του οχυρού Ρούπελ.

- Για μήνες παίρναμε αντιφατικές διαταγές. Συνήθως, η δεύτερη ακύρωνε την πρώτη. Τέλος πάντων, η τελευταία ήταν ξεκάθαρη. Την έχω κρατήσει γιατί ακόμα δεν μπορώ να την πιστέψω. Διαβάζει:

Άμα τη ενάρξει της εισόδου εις το ημέτερον έδαφος τμημάτων στρατού (Γερμανοβουλγάρων) υπό τους όρους ους διαγράφει η από 26 Ιανουαρίου (αριθμός 194) ε. έτους διαταγή ημών, θα εκκενωθή υπό των συνοριακών μας φυλακίων όχι μόνο το τμήμα της μεθορίου, εις ο γίνεται η είσοδος, αλλά και τα γειτονικά, επί εκτάσεως τοιαύτης ώστε να αποκλείεται πάσα προστριβή με τα εισελαύνοντα ξενικά στρατεύματα...

- Φάνηκαν ένα πρωί οι βουλγαρικές φάλαγγες στη γέφυρα της Κούλας. Προηγείτο ο Γερμανός ίλαρχος επί κεφαλής μερικών ιππέων. Τους ειδοποιήσαμε ότι αν πλησίαζαν θα τους χτυπούσαμε στα πεντακόσια μέτρα. Αποσύρθηκαν. Προσπάθησαν ξανά την επόμενη μέρα και τους αντιμετωπίσαμε με πυρά. Παραμέρισαν και πάλι σίγουροι ότι θα τους παραδινόταν το Ρούπελ αμαχητί. Δεν άργησε να έρθει το τελικό φερμάνι. Κρατούσαμε τα όπλα υπό μάλης σα να ήμασταν σε κηδεία. Και έπειτα γινόμαστε μάρτυρες στις φρικαλεότητες των Βουλγάρων. Ν' αποπλίζουν στρατιώτες, να δέρνουν Έλληνες χωροφύλακες, να κακοποιούν γυναίκες και να φονεύουν. Μερικοί συνάδερφοι αυτομόλησαν και πήγαν στα γαλλικά στρατεύματα. Ήμουν έτοιμος να αυτομολήσω και εγώ. Ζήτησα άδεια, ούτως ή άλλως είμαστε εν ανεργία. Βρίσκομαι μετέωρος. Δεν έχει πλέον νόημα η στρατιωτική μου αποστολή. Νιώθω συνένοχος. Προδότης.

- Με το συμπάθιο, Λευτέρη, αδικείς τον εαυτό σου. Δεν είσαι ούτε συνένοχος ούτε προδότης. Είσαι θύμα μιας φαυλοκρατίας, όπως όλος ο ελληνικός λαός. Η Ελλάδα βρίσκεται σε μεγάλο αδιέξοδο. Είναι ευτύχημα που οι Αγγλογάλοι είναι στη Μακεδονία και αναχαιτίζουν την κάθοδο των Γερμανοβουλγάρων, είπε ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου.

- Τι είδους φρούριο είναι το Ρούπελ; ρώτησε ο Ηρακλής. Ο Σκουλούδης το χαρακτηρίζει «ανασχετικόν οχυρωμάτιον», μηδαμινής στρατιωτικής σπουδαιότητας.

- Όσ' έτσι ε; ανέκραξε ο Λευτέρης και στα

μάτια του άστραψε ο θυμός. Μειώνει την αξία του φρουρίου για να μειώσει το μέγεθος της προδοσίας του ο ξεχωραμένος πρωθυπουργός. Λοιπόν, το Ρούπελ είναι το μεγαλύτερο συγκρότημα οχυρωμένης τοποθεσίας κατά μήκος των συνόρων με τη Βουλγαρία και προστατεύει ολόκληρη την Ανατολική Μακεδονία. Στρατώνιζει τάγμα πεζικού, λόχο σκαπανέων, πυροβολητές καθώς και αποθήκευση τροφών για πολλές εβδομάδες. Είναι έργο του Βενιζέλου όταν χρημάτιζε και στρατιωτικός υπουργός το 1914. Η κατασκευή του έγινε σύμφωνα με τις νεότερες τεχνικές και εστοίχισε εκατοντάδες χιλιάδες δραχμές στο κράτος.

Η βαφτιστήρα του Λευτέρη η Ειρήνη είχε ξεθαρρέψει μαζί του. Κάθισε στο γόνατο του και εξέταζε τα γυαλισμένα κουμπιά της στολής του. Την ακολούθησε και ο Διονύσης και κάθισε στο άλλο γόνατο. Ο Λευτέρης χάιδευε στοργικά τα σγουρά τους κεφάλια. Η προσοχή όλων στράφηκε στα παιδιά. «Διονύση, έχω και εγώ όμορφα κουμπιά», είπε ο νονός του ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου. Όμως δεν δαλεάστηκε ο Διονύσης. Δεν έλαμπαν τα κουμπιά του δικού του νονού. Ράγισε η καρδιά της κυρα-Μαρίκας και αναφώνησε:

- Λευτέρη μου, να παρατήσεις το στρατό. Είναι καιρός να παντρευτείς. Θέλω κι εγώ εγγονάκια.

- Έγινε, μάνα. Όπως πάνε τα πράγματα διαλύεται ο στρατός. Η παντρεία θα είναι κάποια λύση. Αναθέτω σε σένα να βρεις τη νύφη, είπε ο Λευτέρης χαμογελώντας.

- Νύφη! Ετοιμη είν' η νύφη. Θυμάσαι την πεντάμορφη Αντιγόνη, τη φιλενάδα της Όλγας;

- Εντάξει, μάνα. Εγώ φεύγω αύριο. Θα πρέπει να περιμένετε εσύ κι η πεντάμορφη. Η Ειρήνη με το Διονύση έπαιζαν κυνηγητό. Τα πήραν οι μανάδες να παίξουν στην αυλή. Οι άντρες έμειναν μόνοι τους και συνέχισαν τη συζήτηση.

- Επικοινωνείς με το Μανόλη, Λευτέρη;

- Βεβαίως. Έχει βάση τη Λήμνο. Τους έχουν γίνει βραχνάς τα γερμανικά υποβρύχια. Σας παρακαλώ, μην το αναφέρεται στη μάνα.

- Συμπέθερε, Παπαναστασίου. Πώς γίνεται να υπηρετεί ο Κουντουριώτης στην κυβέρνηση του Σκουλούδη; Τι σκέφτεται να κάνει τώρα ο Βενιζέλος;

- Καπετάνιε, όπως γνωρίζετε, ο Βενιζέλος έχει κάνει τρομερούς συμβιβασμούς για ν' αποτρέψει το διχασμό του έθνους. Αυτός είναι και ο λόγος που ο Κουντουριώτης υπηρετεί στην κυβέρνηση.

- Έχει φτάσει ο κόμπος στο χτένι, συμπέθερε. Δρυός πεσούσης πας ανήρ ξυλεύεται. Η φαυλοκρατία έχει φέρει την Ελλάδα σε τέτοιο κάλι και βάλλεται από παντού.

- Έχεις δίκιο, Καπετάνιε. Κάτι πρέπει να γίνει. Γίνονται συζητήσεις ώστε να βρεθεί διέξοδος. Ας ελπίζουμε ότι θ' αλλάξει η κατάσταση προς το καλύτερο.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή

Οι Αγγλογάλοι είχαν κηρύξει επίσημα τον αποκλεισμό της Ελλάδας και ο Σαράιγ στρατιωτικό νόμο στη Θεσσαλονίκη. Έπειτα από την παράδοση του Ρούπελ, είχαν χάσει τελείως την εμπιστοσύνη τους στο βασιλιά Κωνσταντίνο και στην ελληνική κυβέρνηση.